

# “La llibreria ha estat la meua escola”

**H**om el coneix com el Professor Tornasol, aquell extravagant personatge dels còmics de Tintín. I la semblança és innegable, especialment si es cala el barret. No és en absolut una màscara, sinó quelcom accidental. Simplement, se li va ocórrer de sobte a algú i d'aleshores ençà ha estat el seu malnom, “encara que a mi m'agrada més el capità Haddock”, apunta entre resignat i divertit.

**La filosofia Railowsky.** Aplega a l'entrevista a cavall d'una motocicleta que, confessa, és gairebé tan antiga com la llibreria. “Té un any menys, dinou. És paradigmàtica del que és la meua filosofia.” Una filosofia que es pot resumir en dues màximes, dues màximes aplicables a qualsevol aspecte de la seua existència i que somriu quan es porten a col·lació: constància i fidelitat. “Realment és així encara que sembla una broma. Railowsky és constància i fidelitat a una idea. Perquè les coses petites només funcionen amb dedicació, sort i un esperit positiu”.

La llibreria Railowsky, la seua seu principal –perquè compta amb una su-

La llibreria Railowsky de València està d'enhorabona. Vint anys a les espatlles i encara conserva intacte l'entusiasme de la seua infantesa. De la llibreria, se n'ha parlat molt; no així de la persona que ha esdevingut el seu principi anímic. Aquest és, a grans trets, Juan Pedro Font de Mora, un personatge amb dues cares i una única i fascinant filosofia.

cursal a Montcada (Horta Nord)– es troba en una travessia propera a la plaça de Cánovas de València. Al fons hi ha un escriptori presidit per una fotografia de Nastasja Kinski amb una serp, signada per Richard Avedon. Darrere, a la rebotiga, encara hi ha reminiscències de la festa d'aniversari de l'1 d'octubre. Les més visibles, els tapissos de paper continu que recobren els murs plens de fotografies i bons disegns dels assistents, tots amics. “El més important de Railowsky és l'experiència humana. Quan

passes molt de temps de cara al públic, pots acabar cremant-te. En el meu cas, del que més gaudesc és del tracte amb la gent i de les seues històries”, explica.

La festa fou un èxit. Potser la distribució d'una circular titulada “El misteri Railowsky” va tenir-hi alguna cosa a veure. “Nosaltres no fem campanya de premsa; funcionem per relacions d'amistat”, aclareix Juan Pedro. Tanmateix, reconeix que en especialitzar-se en temes de comunicació, molts periodistes avui professionals passaren per la lli-





breria com a estudiants. “Com que el tracte era cordial, guarden bon record. Això fa que la gent torne o se’n recorde de tu en un moment donat. Si fórem una gran empresa preocupada només pels diners, segurament la relació no seria igual.”

**Com improvisar i no deixar-hi la pell en l'intent.** “Tota dependència del poder és negativa perquè sempre acabes fent allò que no vols. Railowsky és un sistema autogestionat, que organitza moltes activitats alternatives amb pocs mitjans. Aquests projectes, o te’ls creus o no els pots dur endavant, perquè econòmicament mai compensen.” Relata Juan Pedro que quan muntaren la llibreria —efectivament, els diners que van posar el seu germà i ell, dos dels tres socis fundadors, procedien de la venda d’uns camps de tarongers— ni tan sols comptaven amb un sou.

Ara, vint anys després, les circumstàncies han canviat. Ell és l’únic que queda dels tres que van començar, i per tant, qui ha de manar. Però, com que no hi està habituat, diu que la seua relació amb els treballadors no és, en absolut, la típi-

ca entre un superior i un subordinat. “És estil Tornassol —bromeja—. Fins i tot, últimament un dels treballadors actua més com a cap que jo i em diu que hem d’aguantar fins al final.” De tota manera, si per qualsevol motiu haguera de tancar la llibreria, tampoc no seria una experiència traumàtica. “No crec que haja de jubilar-me en aquest treball. És un projecte vital, però si haguera de tancar, tancaria i m’il·lusionaria amb un altre”, i quan ho afirma, realment sona convençut i convincent.

Siga com siga, Railowsky continua escrivint la seua història del seu propi puny i lletra. “És curiós, però, que ens veuen més grans de fora que de dins, com si fórem quelcom mític. Després, vénen ací, veuen el que hi ha i es queden bocabadats.” Potser és així. El cas és que aquest viatge, que començà gairebé per casualitat a mitjan anys vuitanta, no sembla acostar-se, almenys no a curt termini, al seu final. De tota manera, Juan Pedro afegeix que “cal aprendre a viure el moment, perquè aquest muntatge, encara que parega espectacular, igual pot durar un dia que vint anys. És la improvisació, de fet, el

que funciona a Railowsky. I el miracle, o el misteri, més ben dit, és que encara passe”.

De moment, el projecte més immediat és l’exposició retrospectiva que recull

## La mosca collonera

D’aquesta manera tan contundent es qualificaven els instigadors del projecte Railowsky a la convocatòria per a la festa d’aniversari. La convocatòria gaudí de gran predicament als circuits subterranis de la ciutat de València i, fins i tot, aconseguí sortir a la superfície encarnada en reportatge a les pàgines d’“el Quadern” d’*El País*. Ha estat aquesta una publicitat inesperada que ha fet replantejar-se, a Juan Pedro, alguns punts en la seua manera de gestionar el negoci. “Als bells inicis, teníem estètica dels setanta. La galeria imitava aquelles galeries franceses instal·lades als baixos

una acurada selecció de les fotografies exhibides en tots aquests anys a la galeria. Un treball no gens fàcil perquè a Railowsky han mostrat els seus treballs més de 300 fotògrafs, entre exposicions col·lectives i individuals, i cal imposar un criteri de mínima qualitat. Un criteri que Juan Pedro ha anat adquirint amb la pràctica. “Després de passar per l’escola i la Universitat, la meua escola ha estat la llibreria”, sentència.

**Misteris sense resoldre.** “Hem fet molt de camí. En el temps en què vivim resulta fàcil perdre la memòria i la filosofia dels inicis. Ací ho hem aconseguit”, comenta Juan Pedro amb un punt d’orgull, encara que no siga el seu estil. Com ell mateix diu, “vint anys donen per a molt, especialment si ets una persona inquieta”. Inquiets, sí, però no perillosos. Malgrat la fama de la seua secció de llibres de fotografia eròtica i de les fotografies de nus que van caracteritzar la galeria durant l’etapa d’Alberto Adsuara com a encarregat, no han tingut cap problema greu. “Mai no hem buscat la provocació ni la publicitat, ni tampoc no hem rebut crítiques perquè no ens han percebut com una amenaça.”

Vint anys, i plens d’anècdotes, com la del capellà que va marxar escandalitzat per les fotografies d’un artista extremeny que barrejava la imatgeria religiosa amb el retrat pornogràfic i que, mal-



grat tot, tornà, o la de la dona que, potser molesta per la revista porno que exhibien a la porta, de tant en tant entrava i demanava si no la podrien retirar. Vint anys des que escolliren l’extravagant nom de Railowsky per un afortunat atzar, quan en mirar una fotografia de Henri Cartier-Bresson, que capta un home en el moment just de trepitjar un toll d’aigua, s’adonaren que darrere hi havia un cartell on es llegia la paraula Railowsky. El cartell en qüestió anunciava

un concert de piano del rus Brailowsky, però la B resultava il·legible.

Vint anys i, segons assegura Juan Pedro, el misteri Railowsky continua sense desvelar-se. “Es creia que era el mateix Henri Cartier-Bresson qui mantenia el negoci. Com que va morir recentment i nosaltres seguim, s’ha obert una nova línia d’investigació que apunta cap al Vaticà...”

*Cristina Simón*

de les cases, llocs petits, íntims i desarranjats. Però ara la imatge és fonamental. Si no tens imatge, no existeixes. Jo pense que és més important el contingut que el continent, però estem mirant de canviar la imatge i millorar-la”, explica.

Però que ningú no s’espante. Juan Pedro continua ajustant-se al model de patidor que ell mateix s’imposà temps enrer. Conta divertit que una volta, en una exposició a càrrec d’una associació fotogràfica d’Algesires, un dels fotògrafs que hi acudí li va fer saber la divisió que feia del món entre patidors i vividors. Aleshores, aquest va prendre una foto d’ell al costat de la seua moto i posà, dessota, el cartell de patidor; després féu una altra foto de l’encarregat de la galeria que tenia una moto fantàstica, i hi po-

sà el cartell de vividor. I, malgrat els canvis, patidor vol seguir. Per allò de la constància i la fidelitat, encara que siga.

I és que, si no haguera estat així, probablement ara no parlaríem del vintè aniversari de Railowsky. Des del principi la seua història fou molt peculiar. El local on es troba, al carrer Gravador Esteve, l’ocupà en el seu dia una llibreria feminista anomenada Dona. Dona es convertí en Sal de Casa, centre d’operacions a la primera dels vuitanta de les activistes que reivindicaven drets bàsics com el divorci, la maternitat lliure o l’opció sexual. Amb aquest solatge, que Railowsky nasquera imbuïda d’idees, diguem-ne un xic revolucionàries, era quelcom inevitable.

La llibreria s’erigí en espai de llibertat per al desenvolupament d’un art, una fo-

tografia i una literatura diferents, desvinculats del poder polític i, tot i així, capaços de guanyar prestigi en el reduït món cultural de València.

Des d’agents de la KGB fins a immigrants polonesos, passant per pornògrafs, les especulacions sobre les seues activitats han estat nombroses i sovint equívokes. Els culpables de tant d’enrenou ofereixen la resposta: encara que políticament correctes, són “una mosca collonera”.

La vida de les mosques és breu com un sospir, poques ultrapassen la frontera dels tres dies. Però aquesta mosca ja ha passat vint anys pul·lulant, sojorna a cor què vols entre nosaltres i sembla que així continuarà indefinidament. En terminologia nietzscheana, és l’etern retorn de la mosca collonera.